

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul justiției

S U M A R

Societăți de Patronaj pentru deținuți și liberați, (art. 5 din legea asupra regimului închisorilor), de d-l Nicolae V. Leonescu.

SOCIETĂȚI DE PATRONAJIU

pentru

Deținuți și Liberați

Discurs rostit de d-l Procuror-general Nicolae V. Leonescu, la Curtea de apel din Iași, cu ocazia solemnității deschiderii anului judecătoresc 1904—1905.

Art. 5 din legea asupra regimului închisorilor

Domnule Prim-Președinte,
Domnule Președinte și
Domnilor Consilieri

Art. 5 din legea asupra regimului închisorilor cuprinde următoarea dispoziție:

«Pe lângă fie care închisoare se vor înființa comisiuni de privighere și se vor putea admite ori-ce societăți de patronare libere ce s'ar presenta spre a lucra la reformarea morală a condamnaților.

«Ministerul de Interne va judeca timpul cînd aceste instituțiuni vor putea fi înființate».

Legiitorul, prin dispozițiile acestui articol, a constatat necesitatea unui fapt de o mare importanță socială: *Intervenția particularilor ca Comisiuni de privighere și societăți de patronare libere pentru a lucra la reformarea morală a condamnaților.*

Inchiderea condamnaților în zidurile închisorilor, nu trebuie să închidă gîndirea și preocuparea noastră pentru ei, de a le întinde o mînă de ajutor și a contribui la reformarea moralului lor.

«Am două mîini, zice Marc Guyan, una pentru a strînge mîna aceluia cu care merg și alta pentru a ridica pe cei cari cad, voi putea chiar acestora a le întinde amîndouă».

Timpul cînd aceste instituțiuni vor putea fi înființate, legiitorul îl lasă la aprecierea Ministrului de Interne. Cred că în timp de 30 ani trecuți de

la promulgarea acestei legi, nu a lipsit o singură zi pentru a nu se simți marea necesitate, ca nobila cugetare a legiitorului să se traducă în practică: a înființa aceste instituțiuni de reformarea morală a deținuților și societăți de patronaj pentru liberați.

Subiect asupra cărora m'am hotărit a vă întreține cite-va momente.

Să vedem dacă este fondată, dacă este legitimă dispoziția art. 5 din legea asupra regimului închisorilor, și dacă nu a venit timpul a cere înființarea cit mai curînd a acestor instituțiuni.

Numărul delicvenților care comit fapte ce se pedepsesc cu închisoarea, ținînd samă de datele statistice la noi, merge crescînd.

În cursul anului 1903, după rapoartele ce le am obținut de la Directorii Penitenciarelor și aresturilor județene, numărul deținuților, bărbați, femei și minori s'au urcat la cifra aproximativă de 16133 ⁽¹⁾ procent foarte mare, respectiv de populația noastră.

(1) Reproducem numărul și data adreselor Directorilor închisorilor, precum și numărul deținuților cari au fost în fiecare închisoare în cursul anului 1903 și cîți dintre ei au lucrat:

Fălciui, No. 1485, Iunie 28, deținuți 432; Gorj, No. 834, Iunie 28, deținuți 189 pentru 3 luni; Argeș, No. 252, Iunie 28, deținuți 368; Dimbovița, No. 1201, Iunie 28, deținuți 656; Bacău, No. 1023, Iunie 28, deținuți 648; Dorohoiu, No. 1262, Iunie 28, deținuți 428; Tecuci, No. 750, Iunie 27, deținuți 193; Muscel, No. 208, Iunie 28, deținuți 369; Brăila, No. 1383, Iunie 28, deținuți 773; Roman, No. 1204, Iunie 28, deținuți 446; Mîlea (jud. Prahova), No. 1399, Iunie 30, deținuți 280, au lucrat 72; în atelier încap maxsimul 80; Galați, No. 4069 și 4070, Iunie 30, deținuți 350, au lucrat 10%; Focșani, No. 575, Iunie, deținuți 114, au lucrat 14; Slănic-Prahova, No. 746, Iunie 30, deținuți 181, au lucrat 68; Văcărești, No. 7682 și 7683, Iunie 29, deținuți 410, femei 15, au lucrat 220; Neamț, No. 1380, Iunie 30, deținuți 494; Suceava, No. 348, Iunie 29, deținuți 327; Putna, No. 1435, Iunie 28, deținuți 475; Botoșani, No. 1248, Iunie 27, deținuți 375; Prahova, No. 1214, Iunie 30, deținuți 672; Teleorman, No. 383, Iunie 30, deținuți 552; Craiova, No. 4058, Iunie 30, deținuți 1056; Tutova, No. 1167, Iunie 30, deținuți 499; Mehedinți, No. 348, Iunie 30, deținuți 244; Buzău, No. 406, Iulie 1, deținuți 500; Vilcea, No. 512, Iulie 3, deținuți 336; Tulcea, No. 890, Iulie 4, deținuți 232; Ocnele-Mari, No. 570, Iulie 1, deținuți 148, lucrează toți; Constanța, No. 561, Iunie 30, deținuți 219; Ialomița, No. 628, Iunie 28, deținuți 282; Tîrgu-Ocna, No. 786, Iunie 27, deținuți 326

Această stare de lucruri perpetuându-se, căci în fie-care zi se încarcerează și să eliberează, va ajunge ca procentul să crească pînă acolo, în cit să ne trezim că după datele statistice peste cit va timp, un mare număr din populație să se fi strecurat prin închisoare, fapt cu desăvîrșire îngrozitor.

Din acest număr de 16.133 deținuți numai 1.805 au lucrat, restul de 14.328 din cauza lipsei de a li se procura de lucru, nu au muncit, au petrecut timpul în trîndăvie, dacă aceasta se poate considera ca moralizator după cum este scopul pedepsei.

Această neîngrijire de a procura de lucru și a pune pe deținuți ca să muncească, produce un mare rău din punctul de vedere material, economic și moral.

Dacă căutăm ca să vedem cite zile rămîn pe an nelucrate din partea acestora, avem : 4.298.400 sumă totală. Calculat a un leu și jumătate ziua face 6.447.600 lei pe an ; la care adăugăm cel puțin 70 bani pe zi cheltueala pentru fie-care deținut, în care intră plata personalului, a soldaților pentru pază, întreținerea localurilor, plata medicilor, medicamentelor, cheltuelile de transport și altele, avem : 4.121.981 lei. Dacă am pune numai 300.000 lei ceia-ce nu incasează Statul, județele și comunele, dări directe și indirecte, obținem totalul de 10.869.581 lei. O sumă enorm de mare pentru o țară mică și depopulată ca a noastră, sumă care nu s'ar perde dacă s'ar procura de lucru fie-cărui deținut, ținîndu-se seamă de vîrsta, starea de sănătate și aptitudinea fie-cărui dintre ei. Această cifră este aproximativă, dar avînd datele statistice adevărate, s'ar putea obține un calcul exact care cu siguranță nu ar fi inferior sumei arătate de noi.

Partea însă de daună materială, care nu se poate calcula esact, și care este enorm de mare, sunt : perderile indirecte ale deținutului prin neobiceiul de a munci cînd este liberat, prețul timpului pierdut pînă ce și găsește de lucru, căderea familiei în mizerie, neputința copiilor de a frecventa școlile din această cauză, obstacolul la înmulțirea populației. Se știe că o țară este cu atîta mai săracă cu cit este mai lipsită de

oamenii (Bühner *L'homme selon la science*, pag. 263) ; ruinarea averii sale în timpul prevenției și al osîndeii, cu toate că ar părea economică că societatea nu pierde rămîind totalul averii același, numai că a trecut în alte mîini, dar perderea se simte cînd vedem că ogorul săracului nu s'a arat prin aceia că boul lui a trecut în mîna altuia, sunt perderi indirecte, incalculabile dar considerabil de mari.

Pe lingă aceste daune de ordine materială și economică, este cea morală, care este cu mult mai gravă, fiind că lasă urme adînci și transmissibile urmașilor în societate, atacînd baza morală a întregului edificiu social.

Fostul deținut reintors în mijlocul societății, dacă în timpul osîndeii nu i s'a reformat moralul, dacă sub acest raport a rămas aceia ce a fost, sau s'a mai răutățit, va căuta să nu arate conștiențelor săi, ori familiei căreia aparține, sau pe care o va forma, căința și sfatul de a nu fi urmat în fapta sa, și va căuta a da o justificare cauzei delictului său crimei pe care a comis'o, arătîndu-se în unele împrejurări ca victimă, în altele ca eroi, contagiînd prin aceasta pe cei slabi moralicește din jurul său și contribuind la propagarea răului.

«Este un fel de atmosferă morală care înconjoară pămîntul, ca și atmosfera exterioară, se produce un fel de flux și reflux de gîndiri, de sentimente, de idei, care plutesc în aer, invizibile, pe care omul le respiră și le asimilează fără a și da compt» zice *Fenchtersleben*.

Cîte din aceste idei sunt rele și provin de la noi, curații, privilegiații ; cîte conștiinți nu falșificăm prin conduita noastră, cuvintele noastre nesocotite față de moravurile noastre publice, discursurile noastre, criticile noastre, tendințele noastre, cărțile noastre, jurnalele noastre, dominate cele mai adesea ori de ură, invidie și răsunare ?

Cîte idei nu am putea și nu ar trebui să le luminăm prin mijlocul unei educațiuni mai bună, mai morală, mai ordonată. Cîte nu ar fi păzite prin o legislație mai înțeleaptă și mai prevăzătoare, prin o poliție mai vigilentă ?

Suntem deci cu toții solidari de greșelele care se comit, și răul care se produce nu trebuie să lase pe nimenea indiferent.

Prima întrebare care să și o puie fie care în fața delinquentului este : oare nu a contribuit cu ceva prin crearea mediului social la căderea lui în păcat ?

Individul viețuind în sinul aglomerațiunii omenești îi este imposibil de a scăpa de ideile și sentimentele pe care i le inspiră contactul permanent cu semenii săi. Reprezintă cu fidelitate

lucrează toți ; *Plătărești*, No. 475, Iulie 1, deținute 115 femei, lucrează toate ; *Romanași*, No. 860, Iunie 30, deținuți 424 ; *Mărgineni*, No. 924, Iulie 3, deținuți 381, au lucrat 253 ; *Iasi*, No. 4034, Iulie 24, deținuți 336, au lucrat 45 ; *Pîngărați*, la inspecția ce am făcut, greșierul Penitenciarului mi-a declarat, fiind că Directorele lipsea, că din 220 deținuți lucrează 70 ; *Vlașca*, No. 652, Iulie 4, deținuți 231 : *Olt*, No. 297, Iulie 18, deținuți 175 ; *Rîmnicu-Sărat*, No. 690, Iulie 6, deținuți 313 ; *Vaslui*, No. 606, Iunie 5, deținuți 580 ; *Doftana*, No. 799, Iulie 10, deținuți 384 au lucrat 274 ; *Bucovățu*, No. 559, Iulie 8, deținuți 385, au lucrat 165. Toate aceste adrese mi-au fost comunicate în cursul anului acestuia 1904.

mai mult sau mai puțin remarcabilă, condițiunile mediului general și particular în sinul căroră el se desvoltă. Prin adaptarea sa acestor condițiuni își asimilează bunurile și relele, și toate actele ca și sentimentele sale reflectă educația ce a primit-o.

Viața este o serie de acțiuni: a mediului asupra organismului și reacțiunii a organismului asupra mediului.

Pontificele oratorilor romani, *Cicerone*, simțea influența mediului asupra sa când zicea: «cu laptele mamei mi se pare că am supt greșala».

Fie care din noi suntem datori să contribuim pentru binele și moralitatea aproapelui nostru. Servind și contribuind la prosperitatea materială și morală a lui, ne servim pe noi înșine. Deci dispoziția art. 5 din legea asupra regimului închisorilor, se bazează pe logica și morala socială, și traducerea ei în practică se impune.

Omul care se căește de greșala sa și este îndepărtat de peste tot locul, își va schimba îndată dispoziția, și desgustat de societate va rupe ori ce legătură cu ea, o va disprețui, se va declara contra ei, și se va arunca pentru tot d'a-una în recidivă.

Starea de redicivă este un mare rău social, ea ne amenință în interesele cele mai scumpe.

Recidivistul poate ajunge la asasinat; mulți dintre ei comit delictul, ca să aibă în închisoare hrană și adăpost.

Ori pe ce recidivist îl întrebați pentru ce a comis din nou delictul, va răspunde cu tristeță și descurajat cu totul: «cu mine s'a sfârșit de acum înainte», apoi tace înădușind în sine cugetarea sa pesimistă despre lupta ce trebuie să o ducă pentru existență contra societății, pe care o crede dușmană, de la care nu are nimic de așteptat, de cît disprețul și isgonirea lui din mijlocul ei! I se pare că vecinic aude sentința; mergi, tu nu ai ce căuta în mijlocul celor liberi, tu ești înfierat de justiție, locul tău este aiurea, locul tău este în închisoare!

Aci nu mă pot opri de a vă cita una din fapte, pe care domnia-voastră zilnic în cariera de magistrat aveți ocazia a le constata:

În 1889 fiind procuror la Trib. Iași, mi s'a trimes de către poliția locală un individ arestat pentru că prin efracție a furat un suman. În adresa poliției se spunea, că delinquentul a fost condamnat la muncă silnică pe viață și, după 25 ani de pedeapsă a fost grațiat de M. S. Regele.

Nu vizitasem pînă atuncia alte penitenciare, de cît acel din Iași, și în necunoștință îmi făceam cu totul alte idei despre regimul penitenciar, viața deținuților în timpul executării osin-

dei și purtarea personalului administrativ al penitenciarelor față de ei. L'am întrebat pe delinquent: cum se face că după ce a lipsit din mijlocul societății un pătrar de secol, condamnat a nu se mai întoarce nici odată în mijlocul ei, dacă nu ar fi intervenit bunătatea M. S. Regelui. a mai comis din nou fapta de furt, cînd știe bine că are să fie pedepsit și încă mai sever de cît alții, fiind în recidivă.

Vă voi resuma pe scurt răspunsul său, căci nu este locul aicea de a reproduce pe larg tabloul mișcător pe care mi l'a descris la venirea lui în Iași, după o absență de 25 ani, și cauza ce l'a împins ca să comită furtul:

«Cînd d-l Director m'a spus, zicea el, că sunt ertat de restul osindei de către M. S. Regele; «că pot eși liber, neurmărit de nimeni din închisoare, că de acum nu voi munci de cît pentru mine și că voi fi stăpîn pe întregul produs al muncii mele, și cînd am văzut că am eșit chiar peste poarta temniței, am simțit ceva în mine de care nu vă pot spune. Pare că m'a prins un foc înima ca să mă văd cît mai degrabă neamurile, despre care de la judecata mea «nu mai știam nimica. Drumul mi se părea foarte lung, cu cît mă apropiam mai mult de Iași, cu atîta dorința mea de a-i vedea creștea mai tare. Cînd am ajuns aici am fost dus la poliție, unde m'a înfățișat tuturor sergenților, spunindu-le «cine sunt, că am fost condamnat la muncă silnică pe viață; că M. S. Regele m'a ertat și că fie care să mă aibă în vedere și pentru cea mai mică greșală să mă aresteze și să mă ducă la poliție. După aceasta m'a lăsat liber. Am plecat repede spre locul unde știam că era «casa părintească. Nu puteam nemeri. Stradele «schimbate, casele prefăcute. Nu am putut găsi «casa părintească. Pe locul ei sunt zidite dușghene. Nimeni din familia mea și cunoscuții mei. Toți au murit sau s'a strămutat de aicea. «Pe cine am întrebat nimenea nu mă cunoștea «și nici își amintea de părinții și rudele mele. «Ori în ce parte a orașului m'am dus, pe unde m'aminteam că aveam cunoscuți, nu am găsit pe nimenea. M'am dus pe la casele boerilor «mari, pe unde lucrasem, unele din ele prefăcute în dughene, altele aproape ne locuite. Nu «mai sunt grajdurile cu cai, trăsuri, harabale, vatăvi de ogradă, și câte altele. Am mers în mahalaua Frumoasă unde locuia mulți țigani, am «găsit numai ciți-va spoingii, dară nici aceștia nu «știeau dacă a fost vre-o dată familia mea. Atuncea am văzut cît sunt de străin și o durerere în suflet m'a cuprins. Unul d'între spoingii m'a primit în gazdă și tot el m'a dus de m'am tocmnit la lucru. Am lucrat două zile, în

«a 3-a zi a trecut pe acolo sergentul, m'a văzut, «a chemat pe stăpîn, ia spus despre mine, și a- «ceasta m'a îndepărtat îndată de la lucru. Peste «cite-va zile m'am tocmnit aiurea la muncă, și «după 3 zile mi s'a întimplat același lucru. «Negăsind nicăierea ca să muncesc și ne avînd «ce minca, am rupt lacătul de la bordeiul unui «țigan, am furat sumanul, 'l-am vindut, și am cum- «părat pîine!»

Faptele istorisite de grațiat, le-am constatat toate de adevărate. 'L-am trimis în judecata Tribuna- lului lăsîndu-l liber. El a plecat din Iași, dar unde a mers i s'a întimplat același lucru; pentru că neputînd justifica trecutul său cîstit, ne primin- du-l nimenea la muncă, acum liber dară vaga- bond, ne avînd ce minca, a trebuit ca să fure. A fost judecat, condamnat și închis din nou.

Dacă ar fi existat societăți de patronagiū pen- tru deținuții puși în libertate și i s'ar fi înlesnit mijlocul de a munci, în loc de a'l isgoni, gra- țiatul nu ar fi căzut în stare de recidivă ca și mulții alți, nu ar fi fost condamnat a'și sfîrși res- tul zilelor în închisoare, numai pentru că a av- ut nenorocirea ca să cadă o dată în păcat.

Aducerea la îndeplinire a dispozițiilor *art. 5 din legea asupra regimului închisorilor*, va di- minua mult recidiva, va schimba ideile recidiviș- tilor față de societate, vor găsi în ea o adevărată mamă, blîndă, ertătoare, și care le pune o sta- vilă bine făcătoare oprindu'i în lunecarea pe po- virnișul răului. Acuma după ce am dovedit ma- rele folos social al aplicării dispozițiilor *art. 5 din legea asupra regimului închisorilor*, să intrăm în inima chestiunei.

Sunt deținuți copii minori, femei și bărbați.

Omul se naște fără voință, nu atîrnă de el de a aparține unei familii bune sau rele, bogate sau sărace, de a fi pe cutare sau cutare loc, de a aparține cutărea sau cutărea națiunii, uneia sau alteia din religiuni, nu este nici bun, nici rău; din punctul de vedere moral este neutru, ur- mează influenței ce esercită asupra lui cei trei factori: ereditatea, educația și mediul.

Copilul culpabil pentru delictul său crimă pe- depsit de legea penală.

Dacă copilul în comiterea delictului a lucrat fără pricepere, Tribunalul poate să 'l încredințeze părinților, dară dacă și aceștia au o purtare du- bioasă și dau dovadă de nepricepere în educația lui, sau chiar a comis și dinșii fapte penale, a'l încredința lor este a'l întoarce în același mediu, a'i da timpul și ocazia a se instrui în rău, sco- pul legiuitorului nu este ajuns.

Atunce ar trebui a'l încredința unei rude, sau societății caritabile, asistența publică, sau să fie trimis în o casă de corecție. La noi cu toate că

cazurile să întimplă rar, ceia ce denotă fondul bun al poporului român, judecătorul se află în neputință, în cas cînd constată neresponsabilitatea copilului și nevrednicia părinților în a'l educa, de a'l încredința altora de cit tot lor.

Este necesar deci înființarea de asistență pu- blică, societăți caritabile, școală de corecție, pentru ca să se ocupe cu învățămîntul și educația co- piilor care comit delictе și ai căror părinți nu sunt în stare a'i învăța și educa. De asemenea este necesar și pentru copii orfanți și vagabonzi, a'i interna și învăța o profesiune însuflindu-le principii de morală, întărindu-le voința și puterea de muncă pentru a'i împiedica de a aluneca pe calea vîtiului, mizeriei și a faptelor penale.

Pentru minori fie-care judecător îi apreciază că a lucrat cu pricepere și îi găsește responsabil de comiterea faptelor, îi condamnă la închisoare îi ea de sub paza, privigherea și educația părin- ților și îi încredințează pazei și privigherei societății, lăsîndu-i sarcina a'i educa și moraliza pentru viitor.

Odată încarcerăți, societatea pare că 'și-a ajuns scopul, separîndu'i de dînsa și încredințîndu-se în regulamentele aresturilor, îi părăsește lăsîndu-i în sarcina personalului administrativ al închi- sorilor.

Asupra acestora mai cu deosebire trebuie să vegheze neadormit ochiul societăților de patronagiū menite a contribui la reformarea moralului de- ținuților.

Societățile de patronagiū menite a se ocupa cu toate categoriile de deținuți, trebuie să se com- pue din bărbați și femei, fără distincțiune de naționalitate și religiune.

Legiuitorul în înalta sa înțelepciune ținînd seamă de statutul personal al fie-cărui deținut, nu a făcut nici o restricție în privința aceasta *prin art. 5 din legea asupra regimului închisorilor*. Ei trebuie să nu fie funcționari; persoanele private inspiră mult mai mare încredere deținuților cînd văd că se interesează de soarta lor, de cit func- ționarii pe care îi bănuiesc la fie-care întrebare de scopuri tainice și nesinceritate.

În particulari văd o inimă compătimitoare, sin- ceră și deschisă; pe cînd în funcționari, omul ascuns, calculat și presupuitor.

Femeile care în starea criminalității se prezintă adesea ori, ca instigatoare, complice, mobilul crimei, au un rol foarte important în reformarea mora- lului mai ales asupra minorilor și femeilor deținute, căci dacă bărbații fac legile, femeile fac mora- vurile.

Michel Angelo în sublima sa pictură: «*Jude- cata cea de pe urmă*», a așezat de a dreapta lui Hristos din partea celor aleși, o grupă de

femei, care se ridică de la pământ, se înalță la cer, nu singure, dar ducînd bărbați cu ele pe care îi împing și îi atrag. Cîte femei nu sunt astăzi sprijinul și mîntuirea acelor pe care îi înconjoară! Patronagiul trebuie să-și înceapă activitatea sa îndată ce delinquentul a fost încarcerat.

Pentru ca societatea de patronagiū să-și poată da seamă despre caracterul deținutului ce-și propune să patroneze, despre conduita și dispozițiile sale, trebuie să ceară directorului arestului un raport care trebuie să conție: Numele și prenumele deținutului ce are a fi eliberat, al părinților, locul de origină și domiciliul, data nașterii, confesiunea, starea civilă, profesiunea, gradul instrucțiunii, starea sănătății, educația ce a primit-o, conduita sa precedentă, capacitatea sa de muncă și aptitudinile sale intelectuale; datele asupra crimei sau delictului, pentru care a fost condamnat, la ce pedeapsă, data închisorii; Tribunalul care l'a condamnat, conduita sa în penitenciar, dacă a mai avut condamnări, timpul cînd termină osînda; resursele de care dispune deținutul sau poate aștepta de la rude.

Mijloacele ce trebuiesc întrebuițate de societatea de patronagiū înainte de expirarea osînde, pentru a pregăti patronarea deținutului și reclasarea lui în societate sunt:

1) A prepara pe deținut în timpul deținerii ca să accepte patronagiul; 2) a evita contactul brusc cu cei de afară; și 3) a se ocupa chiar înainte de punerea în libertate, ce va deveni după expirarea osînde și liberarea sa, pregătindu-l pentru muncă.

Pentru întiiul mijloc, este vizita simpatice individuală în arest înaintea expirării osînde.

Trebuie prin bunătatea noastră, prin mila noastră, a dobîndi încrederea deținutului. Dacă nu are încredere în noi, toate consiliile sunt de prisos. Să-i facem chestiuni asupra sănătății sale, antecedentele sale, familiei sale, să-i arătăm că punem interes pentru a-l ajuta.

Toate acestea trebuie făcute cu blîndețe.

Cine dintre noi nu a rămas uimit de marea mulțumire sufletească care o producem deținuților cînd întrebîndu-i ne interesăm de soarta lor; cu cît interes ne ascultă și cu cîtă însetare doresc a avea noutăți despre localitatea de unde sunt și familia căreia aparțin!

Societatea de patronagiū trebuie să ridice moralul deținutului. Din moment ce i-a căpătat încrederea trebuie să-i deștepte conștiința mai mult sau mai puțin adormită. Să se ocupe de educația sa morală care nu poate fi solidă fără ajutorul sentimentului religios.

O morală nu este nimica dacă nu este religioasă (Ed. Scherer).

Morala fără religie este ca justiția fără tribunal (Chamfort). Principala sursă a crimei este ateismul (Charles Lucas).

Nici o instrucție fără educație, și nici o educație fără morală și religie (Portalis).

În moralisarea deținutului trebuie să se ție seamă de gradul său de cultură și categoria delictului său. Influența religioasă în materie de educație este necesară la formarea morală a omului, cu atît mai mult la ridicarea omului căzut:

«Orîce opinie s'ar avea, zice Fouillée, asupra dogmelor religioase, trebuie a se recunoaște această veritate elementară de sociologie, că religiunile sunt un frîu moral de întiiul ordin și mai mult încă un resort moral.

«Creștinismul în particular a fost definit un sistem complet de represiune pentru toate tendințele rele».

Religia este sentinela spirituală alipită fie căruia om zi și noapte pentru a-l împedica de a înfringe legile morale și sociale.

«Cînd influența religioasă se atenuează, societățile par a fi amenințate de a se întoarce la barbarie, zice I. Bordeau».

«Nu este acțiune mai odioasă și crimă mai abominabilă de cît a răpi poporul credința și rugăciunea» zice Coppée. Ii iei cerul fără a i da pămîntul, dispăre omul și rămîne bestia.

A demonstra deținuților cît este de rău sub toate raporturile calea pe care a apucat, a le arăta cu culori vii abizul către care merg, disprețul tuturor, mizeria, boala, pedepsele recidivei, recompensa binelui și pedeapsa răului.

Trebuie a ridica demnitatea de om, de familie, de părinte. A le redeștepta conștiința, a le ameliora sufletul, a le șustrage inima relelor instincte, care le stăpînesc. A i întreține asupra dreptului de proprietate și respectului ei, a economiei muncii, iubirii aproapelui, disprețul răutății, urei, invidiei, violenței, rezultatelor rele ale beției.

A i face să înțeleagă că a comite un delict nu este numai un atentat contra legilor țării, un act pasibil de penalități prevăzute de Cod, dar este o acțiune rușinoasă, necinstită, imorală, culpabilă.

Trebuie a studia cazurile și circumstanțele căderii lor, antecedentele, educația, starea sufletească, a le asculta explicațiunile a vedea dacă sunt ipociți, fataliști, pesimiști, a pătrunde în fondul inimii și conștiinței lor. În scurt, a desrădăcina din creierul lor ideile false pentru a introduce concepțiuni curate, a estirpa din inima lor rele sentimente pentru a semăna cu profusiune, sămînța binelui, a întări dreapta judecată și dreapta conștiință. Dară pentru aceasta trebuie a proceda cu mult tact și prudență.

Aresturile județene și penitenciarele centrale trebuie transformate în școli și ateliere de lucru, iară nu să rămână ca pînă acum adăpost de trîndăvie și focar de corupție.

Instrucția mărește valoarea economică a omului și este un mijloc indirect al preserva de crimă. Dovadă: Penitenciarele sunt populate mai mult de oameni incuți și de cea mai joasă pătură socială.

Acest adevăr a fost recunoscut încă din timpurile cele mai îndepărtate. *Platon* zice: «Crimile sunt cauzate prin lipsa culturii, prin reaua educație și prin reaua organizare a statului».

Învățătura deținuților trebuie să fie cu privire la viața practică: Învățămîntul agricol, industrial, profesional. A 'i învăța citirea și scrierea, noțiunile fundamentale de gramatică, morală, fapte din istoria națională mai cu seamă prin lectură, elemente de geografie generală, mai cu seamă comercială, aritmetica, geometria cu aplicație la profesiunea ce o învață, noțiunile de fizică și chimie în aceiași proporție și cu privire la profesiune, în fine desenul. Metoda să fie intuitivă.

Ast-fel se poate ridica deținuților moralul, întări forța și voința pentru a le asigura triumful în luptă pentru plînea zilnică și a 'i prezerva de a cădea în recidivă. Numai așa să ajunge scopul pedepsei ca să fie moralizatoare.

Hotărîrele condamnatoare și executările osîndeii, sunt de puțin efect și nu prezintă garanții pentru viitor că prevenitul nu va cădea în recidivă și nu va contribui la propagarea răului exemplu, dacă nu vom căuta a distruge cauza răului. Lovim pînă acuma în efect și lăsăm ne distrușă cauza.

Cauza criminalității în general este; ignoranța, lipsa de cultură și mizeria.

Preocuparea societății trebuie să fie ca să facă să dispară pe cît posibil ignoranța și mizeria din popor și prin aceasta va micșora fără concursul poliției și al justiției criminalitatea. «Justiția Angliei și a multor alte state, zice *Tomas Morus*, «în celebra sa *Utopie*, să aseamănă răilor profesori, cari bat pe școlari în loc de a 'i învăța. În loc de a lovi cu pedepse severe pe furii, nu ar trebui mai bine a asigura existența fie căruia membru al societății, ast-fel, că nimenea să nu se afle în necesitatea de a fura, ca mai pe urmă «să fie pedepsit? Se abandonează mii de copii «vagabonzi unei educațiuni viciate și imorale, ce «devin aceștia? furii și asasini, ca pe urmă societatea să 'i pedepsească!».

Societatea pare că nu vede răul de cît numai atîncea cînd este atinsă și rămîne insensibilă față de cauza lui. Buna stare a fie căruia membru al societății, nu poate fi asigurată de cît prin instrucție, cultură și muncă.

Munca este un agent moralizator, consolator și mama tuturor bunurilor. Deținuții trebuie deci să muncească.

Învățămîntul profesional, lucru manual, trebuie să fie obligator în închisoare, fără distincție de natura pedepsei și durata ei. Nu trebuie să lăsăm pe deținuți în trîndăvie, care ar fi pentru o ființă moralicește compromisă, cel mai detestabil dintre consilierii. Condamnatul trebuie să știe că, a executat pedeapsa închisorei, nu înseamnă a fi interzis pentru a i se da locuință, hrană și îmbrăcăminte gratuit, ci trebuie să muncească pentru aceasta. Lucrul manual are incontestabil avantaj, dezvoltă spiritul de ordine și contribuie la regenerarea deținutului, procurîndu-i mijloace pentru existență, garantîndu-l contra mizeriei, adesea ori cauza furtului și a tilhăriilor, după cum am zis mai sus.

«Mijlocul cel mai bun și mai sigur de a împede perpetuarea furtului zice; *Greef*, (Introduction à la sociologie, tom. 1, p. 175) este mai «întîi a suprima mizeria; sărăcia este mai distrugătoare a ordinii, a familiei, a societății, de cît «ideile condamnate ca suversive».

Programul învățămîntului în închisoare a fost formulat de *Ortolan*: a alege munca «care pentru prezent va produce asupra spiritului, efectul «cel mai salutar și care pentru viitor după liberarea sa 'i va asigura o existență bună și onestă». (*Ortolan*, Elements de Droit penal, No. 1464, ed. 1859, p. 642).

Trebuie să se înființeze, ferme, parcuri în jurul fie-cărui arest și penitenciar, unde deținutul de la țară să lucreze în aer liber, să învețe cultura pămîntului în mod rațional, cultivarea diferitelor legume și conservarea lor, plantarea copacilor, hîltuirea pomilor, cultura albinelor și altele.

Statul nu poate obliga pe omul liber ce meserie să învețe, îi deschide numai ușa școalei pe care o înființează, pe cînd în închisoare munca fiind obligatorie, silit va învăța o meserie. Numărul meseriașilor ar crește și al recidiviștilor s'ar micșora.

Ast-fel că reînturnîndu-se după terminarea osîndeii în sînul societății, să fie înarmat cu mijloacele necesare în lupta pentru existență fiind folositor sieși și semenilor săi.

Sarcina societăților de patronaj în ce privește acțiunea lor moralizatoare generală în interiorul închisorilor ar fi foarte mult ușurată, dacă am avea la toate închisorile: 1° Un personal corect în purtare, cunoscător de misiunea sa și zelos pentru moralizarea deținuților; 2° Un regim pentru a nu permite deținuților comunicarea între ei ca să se influențeze în rău; 3° O lege care să permită liberarea condițională a deținutului și care

ar fi un stimulent în bine de la prima zi a încarcerării lui, nutrind speranța că el, căzutul, are puțința de a se ridica și a zice societății: «Vezi purtarea mea a fost rezultatul unei întîm-plări puțin cugetate, nu al perversității»; 4° Învățători cunoscători de psihologie, blînzi, răbdători și zeloși în îndeplinirea datoriei, purtarea lor cu deținuții să nu fie inspirată de cît de dragostea aproapelui; 5° O serioasă și perfectă organizare a muncii. Munca pe lângă că trebuie a fi obligatorie, dar trebuie a fi reglementată, ținînd seamă de vîrstă, forța fizică, clasa socială căreia aparține și aptitudinea deținutului; pregătindu-l ast-fel pentru triumful luptei pentru existență în mediul social în care are a reintra.

Rolul societăților de patronaj asupra deținutului nu se termină numai în arest, din contră trebuie să se ocupe în mod serios cu deținutul după ce a terminat osînda și este pus în libertate.

Pentru mulți deținuți liberați trebuie a le pregăti un nou mediu locului de origină, unde liberatul nu poate fi arătat cu degetul, unde el să poată zice: «aici nimeni nu mă cunoaște, trecutul este numai al meu, numai pentru mine, în viitor am șansa egală cu cei l'alți, voi fi tratat și considerat ca și cei l'alți, voi munci liber și mă voi bucura în mod absolut de fructul muncii mele».

Societatea de patronaj trebuie să se îngrijească de a avea un azil temporal, atît pentru bărbați cît și pentru femei, unde să'i primească îndată după eliberarea lor. Pentru adulții liberați, fie căsătoriți, divorțați, văduvi, bătrîni sau tineri, azilul temporal unește cele mai multe din condițiunile practice și economice, procurînd timpul necesar pentru plasarea liberatului în societate.

Azilul temporal servă de casă de convalescență între casa de arest și societate.

În fie-care delinquent trebuie să vedem, dacă nu un om bolnav, dar de sigur un om slab care nu a putut găsi în el resursele morale și materiale, rezistența necesară care preservă pe alții de tentațiunile vișului și ale mizeriei.

În *azilul temporal* liberatul va vedea mai bine icoana familiei. În o atmosferă liniștită, bine-voită, liberații vor recunoaște puțin cîte puțin posesiunea de ei însuși, idee de ordine, de responsabilitatea faptelor lor, gustul de muncă și economie. Munca și economia naște proprietatea.

În congresul de patronaj din Germania, ținut la Eisniach, la 28 Maiu 1896, sub președenția d-lui *Fuchs*, s'a adoptat o rezoluție din care extragem următoarele două pasaje:

I. «Pentru femeile liberate fără mijloace, la «eșirea lor din închisoare, *azilul temporal* constituie principala și singura cale de scăpare».

II. «Este necesar ca un azil temporal să funcționeze în fie-care district industrial și în mijlocul fie-cărui oraș mare.

«Aceasta este datorită societăților de patronaj a liberaților de a susține stabilimente de acest gen».

Unde se va refugia liberatul său liberata a doua zi după eșirea din închisoare. Ai lăsa fără domiciliu, este a voi ca să fie încarcerați a doua zi sub inculpare de vagabondaj, sau a se expune la un rău mai mare, prostituția pentru femei.

Azilul temporal se impune decî cu necesitate. Se impune mai cu seamă și cînd patronajul s'a ocupat a reconcilia pe patronat sau patronată cu familia rușinată, cu drept cuvînt, de conduita și condamnățiunea suferită a unuia din membrii ei, și din această cauză refuză a'i întinde o mînă de ajutor și a'l primi în sînul său. Numai după corespondențe lungi și stăruitoare societatea de patronaj obține concilierea.

A trimite pe liberat sau liberată în acest mediu, înainte de a pregăti momentul psihologic, ar fi a expune ca să sufere rușinea și umilința, care 'i va planta în disperare, îi va face ca să se îndoiască despre posibilitatea unei îndreptări și a'i arunca din nou în o viață rea.

Azilul temporal primindu'i pînă în momentul reconcilierii 'i va scăpa de aceasta.

Liberatul, liberata, fără resurse, fără domiciliu, pînă vor găsi de lucru vor fi expuși la cele mai rele tentațiuni, de care vor fi apărați prin mijlocul *azilului temporal*.

Ultima activitate a societății de patronaj, este să plaseze pe liberați sau liberate în ateliere de lucru, sau în serviciu la familie. La eșirea lor din închisoare trebuie să li se lase alegerea ocupației ce vor ca să întreprindă, și cînd se va vedea că sunt indeciși sau aleg rău să intervină comitetul de patronaj, ținînd seamă de vîrsta, forța și aptitudinea lor. Comitetul de patronaj trebuie a proceda în privința aceasta cu mult tact, mare prudență, și circumspecțiune, ca să nu li se aducă nici un prejudiciu patronilor, patronajilor și familiilor unde'i plasează.

Toate persoanele care înconjură pe deținutul liberat, nu trebuie să cunoască nimica din trecutul lui, pentru ca camarazii săi de lucru să nu poată a'i adresa cuvinte jignitoare, și a'i face viața ne-suferită în mijlocul lor.

Societatea de patronaj trebuie să continue cu privigherea asupra patronatului plasat.

Vizita ce o va face trebuie să nu deștepte bănuiala din partea camarazilor lui.

Trebuie a îngriji ca să capitalizeze produsul muncii, și a nu 'i da să cheltuească de cît absolutul necesar.

Indată ce plasatul va vedea că are un capital obținut prin munca sa, va câștiga gustul muncii și al economiei, se va priva singur de ceia ce va aprecia că nu este strict necesar, și în curînd, nu va mai avea trebuință de nici un patronagiū, devenind de sine stătător și destoinic pentru a câștiga în mod cinstit pinea zilnică.

Prin aceasta, societatea de patronagiū și ar ajunge scopul moralizator acelor căzuți în păcat, și ar face cel mai mare bine societății conlucrînd la moralisarea unora din membrii ei.

Dacă căutăm ca să ne dăm seamă, ce a determinat pe acest număr de 16133 condamnați a comite fapta, și care este gradul lor de cultură și perversitate, constatăm că nu avem 200 care să fie adevărați criminali; restul sunt condamnați pentru: loviri cauzătoare de moarte, loviri producătoare de incapacitate de lucru, furturi: de pe cîmp, de la stăpin, furturi prin efracție, comise nu atît în localul de locuință, cit mai mult în dependențele lor, și care fapte, în marea majoritate a casurilor, au la bază beția.

Crime care au de mobil răsbunarea sunt foarte puține.

Rolul societăților de patronagiū la noi în țară, dacă s'ar înființa, ținînd seamă de natura blindă și caracterul bun al poporului, ar fi foarte ușor, și rezultatele grabnice și foarte frumoase.

Ast-fel că aresturile preventive ar rămînea mai mult un apanagiū al excrocilor, falsificatorilor, a abusatorilor de încredere și al falșilor.

Să nu vă pară greu a lucra pentru reformarea moralului aproapelui nostru, să urmăim exemplul popoarelor civilizate care toate au de mult numeroase societăți de patronagiū pentru deținuți și liberați.

Vă voi enumera unele din ele:

In Filadelfia, prima societate de patronagiū a fost fondată în 1776; *In Franța* prin ordonanța din 9 Aprilie 1819 s'au pus întiile baze de patronage; *In Denemarca* s'a înființat în 1797; *In Alsacia-Lorena* la *Strasburg* în 17 Noemb. 1822; *In Belgia* adevăratele societăți de patronagiū s'au organizat prin ordonanța din 4 Decembrie 1835. *In Austria* întiia societate de patronagiū a fost înființată la *Gratz* în 1846, apoi succesiv în cele alte orașe: *In Italia* la *Florența* în 1844; *In Rusia* primul azil pentru primirea deținuților liberați a fost fondat în 1819; La *St. Petresburg*, apoi la *Moscova* în 1867. Aici membrii societății aparțin la 8 culturi diferite, și cu drept cuvînt, căci fie care religie are principiile sale de morală. Apoi s'a înființat în alte orașe.

In Suedia-Norvegia; în *Spania* la *Madrid* în 1879; *In Elveția*, *Bavaria*, *Olanda*, *Geneva*, *Finlanda*, *Varșovia*; *In Germania* se datorește în-

ființarea societății de patronagiū pastorului Evangelic Teodor Fliendner în 1827.

In Grecia. Respectiv de *Grecia* vă voi cita un fapt publicat în unele din ziarele române: În 1899 Septembrie 7 D-l Teodor Burada fostul nostru coleg, în trecerea prin *Atena* la congresul Orientaliștilor din *Roma*, a fost rugat de comitetul damelor din *Atena*, Asociația de bine facere «*Fraternitatea în Hristos*», de a dat un concert în sala societății muzicale, din *Atena*, pentru mărirea fondului ca să vie în ajutorul celor liberați din închisori, spre a-i apăra contra căderii în recidivă.

Coardele violinei distinsului nostru artist român, ar fi sunat mult mai duios și ar fi mișcat mult mai adînc sufletele auzitorilor, dacă acel comitet de dame s'ar fi compus din romînce, și concertul s'ar fi dat în folosul societăților de patronagiū pentru liberați români.

Societăți de patronagiū pentru deținuți și liberați există în toate statele Americii de Nord, în *Canada*.

In Japonia în 1901 erau 63 societăți de patronagiū pentru liberați, cu 13000 de membrii.

Numai noi descendenții poporului rege, nu avem nici una.

Domnule Prim-Presedinte,

Domnule Președinte și

Domnilor Consilieri,

Călăuzit de nobilul scop a'l legiuitorului, și ținînd seamă că omenirea din care facem parte merge pe cale evolutivă continuă către progres, am căutat cu ocasiunea acestei solemnități să desgrop dispozițiile art. 5 din *legea asupra regimului închisorilor*, care mai bine de 30 ani, încă de la promulgarea sa, zace în mormîntul uitărei, și să formez, pe cit posibil, un curent puternic pentru a redeștepta opinia publică luminată, ca să rupă cu prezentul și să ia inițiativa, pentru a aduce la îndeplinire marea idee a legiuitorului.

Ca ast-fel să putem și noi Românii intra în marea asociație a societăților de patronagiū pentru reformarea moralului deținuților și liberaților, și să distrugem, cu un ceas mai înainte, răul care roade neîncetat baza morală a edificiului nostru social.

Domnule Prim-președinte,

Domnule Președinte și

Domnilor Consilieri,

Terminînd, vă urez în numele parchetului general, pentru noul an judecătoresc deplin succes în îndeplinirea delicatei misiuni de a distribui justiția cu aceeași diligență, pătrundere și independență de caracter ca în anii trecuți.

